

KSČ – závodní organizace Prostiboř

(1948) 1950–1962

Inventář

EL NAD č.: 1136
AP č.: 412

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	6
Seznam použitých pramenů a literatury.....	7

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk.....	8
Inventární seznam.....	9

Úvod

I. Vývoj původce archivního fondu

Komunistická strana Československa se po roce 1945 ve své činnosti řídila organizačními řádů a počínaje rokem 1954 stanovami. Podle těchto řádů a stanov existoval nejvyšší řídicí orgán Komunistické strany Československa (dále KSČ) – sjezd KSČ, resp. ústřední výbor, k jehož volbě docházelo na pravidelném sjezdu strany. Sjezd strany se konal jednou za čtyři léta (mimořádný sjezd KSČ svolával ústřední výbor ze své iniciativy či na žádost více než jedné třetiny základních organizací).

Ústřední výbor představoval nejvyšší orgán strany v období mezi sjezdy. Dozoroval a řídil veškerou činnost KSČ a jednotlivých členů. Staral se nejen o stranickou politiku, ale kontroloval taktéž hospodaření se stranickým majetkem. Schvaloval představitele strany na politické funkce a přímo je instruoval v jejich činnosti. Navrhoval vedoucí funkcionáře v ústředním měřítku a v krajích.

Krajskou organizaci tvořily všechny okresní organizace v hranicích kraje. Nejvyšším orgánem krajské organizace byla krajská konference, kterou svolával krajský výbor nejméně jednou za dva roky (mimořádnou konferenci svolával krajský nebo ústřední výbor z naléhavých důvodů či na žádost více než jedné třetiny okresních organizací kraje). Krajské konference se účastnili delegáti řádně volení na okresních konferencích.

Okresní organizaci utvářely všechny základní organizace (závodní, místní, atd.) v hranicích okresu. Nejvyšší orgán okresní organizace představovala okresní konference svolávaná okresním výborem jednou ročně, podle stanov z roku 1962 jednou za dva roky a od roku 1971 jedenkrát za dva až tři roky. Mimořádná okresní konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem. Při naléhavé potřebě, nebo na žádost více než jedné třetiny základních organizací, ji mohl svolat vyšší stranický orgán.

Základní organizace se dělily na organizace závodní a místní. Závodní, místní, organizace (dále ZO) byly zakládány podle směrnic ústředního výboru v závodech, dopravních a obchodních organizacích, na státních statcích, ve strojních a traktorových stanicích, v jednotných zemědělských družstvech, úřadech, školách, institucích, v jednotkách ozbrojených sil, na vesnicích, ve městech apod., avšak pouze tam, kde působili nejméně tři členové (organizační řád 1949) nebo pět členů (stanovy 1962) strany. V podnicích, závodech a úřadech, kde se nalézal větší počet straníků, se utvářely ZO v dílnách, provozech, na stavbách a ve výrobních úsecích. Jednotlivé organizace pak na celozávodních stranických schůzích volily celozávodní či podnikový výbor. Obdobným způsobem mohly pracovat ZO o vyšším počtu členů, které se zpravidla dělily na tzv. dílčí organizace. Těmto dílčím organizacím posléze připadla možnost (na základě povolení okresního výboru) přijímat a vylučovat členy, ukládat stranické tresty, volit delegáty na konference a hospodařit podle rozpočtu. Každá z nově utvořených organizací musela být potvrzena okresním výborem.

Nejvyšší orgán základní organizace představovala členská schůze, která se svolávala nejméně jednou v měsíci. Na ustavující či výroční schůzi se volil výbor: předseda, dalších 7 – 10 členů. Následně došlo k volbě dvou revizorů. Organizace do 20 členů měla 3 – 5 členný výbor, do pěti členů důvěrníka (organizační řád 1949), či počet členů stanovil OV a organizace do deseti členů volila výbor o třech členech nebo za podmínek stavených OV (stanovy 1962).

Výbor zvolil svého předsedu, který musel být nejméně tři roky členem strany, přičemž OV mohl udělit výjimku. Kontrolou nad hospodařením s finančními a ostatními prostředky byli pověřeni další dva až tři členové výboru. Kromě toho měli taktéž dohlížet na kontrolu při dodržování směrnic ústředního výboru KSČ a vedení členské evidence a stranické administrativy.

Výbor ZO KSČ především zajišťoval plnění usnesení členských schůzí a řídil veškerou práci stranické organizace mezi členskými schůzemi. O své činnosti a stavu organizace podával každý měsíc zprávu členské schůzi.

Kromě běžných často zaměnitelných názvů základní – závodní organizace, lze o téměř totožném stírání významu názvů organizací hovořit také v případě místních organizací, jejichž ekvivalent, zejména na venkově, představovaly vesnické či často nesprávně nazývané venkovské organizace. Co do funkce a významu svým účelem prakticky shodovaly s organizacemi základními.

Přestože stěžejní část dochovaných archiválií mapuje převážně činnost místní, respektive vesnické organizace KSČ v Brodu u Stříbra, posledním subjektem, který po sloučení několika různých organizací převzal všechny písemnosti tohoto původce, se stala Závodní organizace KSČ Prostiboř.

K výše uvedenému sloučení organizací došlo 26. ledna 1961 a pod hlavičkou závodní organizace v Prostiboři se sdružily bývalá VO KSČ v Brodu u Stříbra, ZO KSČ Prostiboř (zpočátku uváděná jako VO KSČ, později působící v rámci JZD tamtéž) a ZO KSČ Tuněchody. Klíč pro výběr sídla organizace byl jednoduchý. V roce 1960 se sice samosprávně sloučily obce Brod u Stříbra a Tuněchody, přičemž druhá z nich se stala osadou první, ovšem situace v brodské organizaci, zejména pak na zemědělském úseku byla naprosto tristní. Aby došlo alespoň k částečnému rozmělnění problémů, způsobených nekompetentním rozhodováním a zásahy předsednictva organizace v Brodu u Stříbra bylo krajským vedením (KV KSČ Plzeň) rozhodnuto zrušit všechny stávající organizace a sjednotit je. Druhá nejvýkonnější (podle přepočtu jednotek v JZD) organizace v Prostiboři se stala hlavní organizací, která zaštitila všechny dosavadní členy všech zmíněných organizací. Prostibořská organizace se vždy soustředovala především na zemědělskou problematiku, což se jí dařilo zvládat se střídavými úspěchy, a ve stejném duchu pokračovala také posléze. Vzhledem ke svému předešlému působení v ní proto nenašli uplatnění bývalí vedoucí funkcionáři ze zaniklé VO KSČ v Brodu u Stříbra. Ideová provázanost politických a hospodářských myšlenek nakonec vedla k tomu, že sloučení neminulo také JZD v Brodu u Stříbra a Prostiboři. V Brodu u Stříbra vznikla takzvaná provozovna JZD, jehož sídlo bylo přesunuto rovněž do Prostiboře.

Jistým paradoxem zůstává, že ačkoliv vznikla územně rozsáhlá stranická organizace počet členů v ní dosahoval pouhých 21, přičemž věkový průměr činil 44 let. Pro trvalý nezájem ostatních obyvatel všech tří obcí se vedení organizace v Prostiboři soustředilo výhradně na zemědělskou problematiku, která se stala jejím hlavním předmětem zájmu.

Obě stranické organizace (v Brodu u Stříbra a v Prostiboři; pro organizaci v Tuněchodech se nedochovaly žádné informace) vznikly ve druhé polovině 40. let 20. století. Každá z nich se potýkala se zoufalým nedostatkem členů. Stav členské základny v Brodu u Stříbra kolísal mezi 6 – 14 členy, v Prostiboři mezi 6 – 9 členy. V Brodu u Stříbra se scházeli každý první pátek v měsíci na schůzi výboru, každý třetí pátek v měsíci pak svolávali schůzi členskou. V Prostiboři se scházeli každý druhý a čtvrtý čtvrtek v měsíci. V žádném z obou případů však nedošlo k doslovnému naplnění tohoto předsevzetí. Schůze se konaly řídce či

nahodile a podle zápisů je zřejmé, že část z nich byla dopsána zpětně a s přihlédnutím k charakteru jejich provedení k nim patrně vůbec nedošlo. V období mezi lety 1962–1968 se ZO KSČ sloučila se závodní organizací Státního statku v Kladrubech. O pozdější přeměně závodní organizace při JZD v závodní organizaci při Státním statku v Kladrubech svědčí zápisy ze schůzí provozovny v Brodu u Stříbra a v Prostiboři, uložené v archivním fondu OV KSČ Tachov EL NAD 576.

S ohledem na skutečnost, že písemnosti obou původců lze označit jako mezerovité a zachycují velice krátký časový úsek, nepodařilo se z nich získat dostatečné množství relevantních údajů.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Materiály archivního fondu ZO KSČ Prostiboř (VO KSČ Brod u Stříbra) byly nalezeny a identifikovány před započítáním inventarizačních prací několika původců (MNV Brod u Stříbra, EL NAD 455; MNV Prostiboř, EL NAD 56; MNV Tuněchody, EL NAD 529) v roce 2009. V návaznosti na předešlé byl založen nový archivní fond s názvem ZO KSČ Prostiboř a EL NAD 1136. S přihlédnutím k výše uvedenému konstatování nelze určit, kdy a jakým způsobem se písemnosti tohoto původce ocitly v tehdejším okresním archivu.

Vzhledem k povaze dochovaného materiálu nelze prokázat, jaký (jestli vůbec) registraturní plán původce dodržoval.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Materiál archivního fondu ZO KSČ Prostiboř pochází z let (1948) 1950–1962. Jedná se o 1 úřední knihu a 1 kartón písemností o celkové metráži 0,12 bm.

V dochovaných archiváliích je užíván český jazyk.

Pro snazší přehlednost a orientaci v archivním fondu zvolil zpracovatel vlastní, jednoduché pořádací schéma. Archiválie byly roztříděny tématicky a dále chronologicky. Bylo provedeno rozdělení do třech základních oddílů, kterým byly přiděleny římské číslice (I – III). Skupina s názvem I. byla označena jako Materiály vzniklé z vlastní činnosti; skupina s názvem II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatnímu organizacemi; skupina s názvem III. Ostatní.

V archivním fondu se nalézají archiválie I. (inv. č. 1 – 2) a II. kategorie.

Fyzický stav materiálu je dobrý.

Při pořádacích pracích v archivním fondu ZO KSČ Prostiboř z něj nebyly vyřazeny žádné multiplikáty a písemnosti nearchivní povahy.

V archivním fondu se nachází kniha zápisů ze zasedání závodního výboru (inv. č. 1), kterou založil MO/VO KSČ Brod u Stříbra. V jejím vedení pokračovala nástupnická organizace ZO KSČ Prostiboř po sloučení obou organizací, proto byla v inventáři označena jako priorum.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Pro téměř zanedbatelný rozsah archivního fondu ZO KSČ Prostiboř je bezpředmětné hovořit o jeho konkrétní využitelnosti. Stročnost a mezerovitost neumožňuje vytvořit si širší pohled na dění a běžný život v organizaci. Důležitým prvkem celého archivního fondu je však zmínka o činnosti JZD v jednotlivých obcích, která se může těšit eventuálnímu badatelskému zájmu v případě průzkumu aktivity těchto zemědělských družstev.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v květnu 2010 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 3. února 2011

Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

Organizační řád Komunistické strany Československa vydány ÚV KSČ, 1949

Stanovy KSČ přijaté celostátní konferencí KSČ dne 18. prosince 1952 a schválené včetně změn X. sjezdem KSČ dne 15. ledna 1954

Stanovy KSČ schválené XII. sjezdem KSČ dne 8. prosince 1962, doplněné a upravené XIII. sjezdem KSČ dne 4. června 1966 a XIV. sjezdem KSČ dne 29. května 1971

KOS, Zdeněk. *Zkratky, značky, akronymy*. Praha : Horizont, 1983.

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk

bm	běžný(é) metr(y)
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jednotka	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
JAF	Jednotný archivní fond
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
KV KSČ	krajský výbor Komunistické strany Československa
MNV	místní národní výbor
MO KSČ	místní organizace Komunistické strany Československa
NAD	Národní archivní dědictví
OV KSČ	okresní výbor Komunistické strany Československa
ÚV KSČ	ústřední výbor Komunistické strany Československa
VO KSČ	vesnická organizace Komunistické strany Československa
ZO KSČ	základní/závodní organizace Komunistické strany Československa

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
---------	-------	---------------	----------------

I. Materiály vzniklé z vlastní činnosti

1	Zápisy ze zasedání výboru KSČ
Zápisy ze zasedání výboru VO KSČ
Brod u Stříbra 1948–1960
Zápisy ze zasedání ZO KSČ Prostiboř 1960–1961	(1948) 1960–1961	K 1
2	Zápisy ze zasedání VO/ZO KSČ Prostiboř, pozvánka	1950–1962	N 1

II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatnímu organizacemi

3	Posudek na zaměstnance vyžádaný OV KSČ Tachov	1960	N 1

III. Ostatní

4	Zpráva o činnosti organizace	1961	N 1

Název archivní pomůcky (archivního fondu):	KSČ – závodní organizace Prostiboř
Značka archivního fondu:	ZO KSČ Prostiboř
Časový rozsah:	(1948) 1950–1962
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 kartón)
Počet inventárních jednotek:	4
Rozsah v bm:	0,12
Stav ke dni:	3. února 2011
Zpracovatel archivního fondu:	Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl dne 03. 02. 2011 čj. SOAP/090-0064/2011